

Prancūzijos
bestseleris nr. 1

N

O

GUILLAUME MUSSO

*Slaptas rašytojų
gyvenimas*

E

S

*Kaip
negailestingai, lyg
mėgaudamasis,
Musso žaidžia
skaitytojų ne-
kantrumu!*
Parisien

baltos lankos

GUILLAUME
MUSSO

SLAPTAS RAŠYTOJŲ GYVENIMAS

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė Donata Pleskevičienė

baltos lankos

Prologas

Natano Favleso paslaptis

2017 metų kovo 4 dienos vakaras

Beveik dvidešimt metų literatūros scenoje nebesirodantis populiarios knygos *Lorelėja Streinž* autorius nepaliauja žavėti įvairaus amžiaus skaitytojų. Rašytojas, pasitraukęs į vieną iš Viduržemio jūros salų, atkakliai spjauna į visus žiniasklaidos bandymus jį prakalbinti. Tyrimas apie Bomono salos atsiskyrėlį.

Tai vadinama Streisand efektu: kuo labiau stengiesi kažką paslėpti, tuo didesnę smalsumą tai kelia. Staiga iš rašytojų pasaulio išnykęs trisdešimt penkerių metų Natanas Favlesas tapo šio efekto auka. Itin paslaptingas prancūzų ir amerikiečių rašytojo gyvenimas per pastaruosius du dešimtmečius apaugo gausybe apkalbų ir gandų.

1964 metais Niujorke amerikiečio ir prancūzės šeimoje gimęs Favlesas vaikystę praleido netoli Paryžiaus, vėliau persikraustė į JAV: studijavo Filipso akademijoje, paskui – Jeilio universitete. Baigęs teisės ir politikos mokslus, įsitraukė į humanitarinės pagalbos veiklą: keletus metų dirbo organizacijose „Veiksmi prieš badą“ ir „Gydytojai be sienų“, daugiausia laiko praleido Salvadore, Armėnijoje ir Kurdistane.

Sėkmės sulaukęs rašytojas

1993 metais Natanas Favlesas grįžo į Niujorką ir išleido pirmąjį romaną *Lorelėja Streinž* apie psichiatrijos ligoninėje uždarytos paauglės patirtus išbandymus. Sėkmė atėjo ne iš karto, bet teigiami atsiliepimai sklido iš lūpų į lūpas, ypač tarp jaunų skaitytojų, taigi po kelių mėnesių romanas tapo tuo metu skaitomiausia knyga. Po poros metų už antrąjį kūrinį *Miestelis Amerikoje* – didelės apimties, beveik tūkstančio puslapių, daugiasluoksnį romaną – Favlesas pelnė Pulicerio premiją ir įsitvirtino kaip vienas originaliausių balsų amerikietiškoje literatūroje.

1997-ųjų pabaigoje rašytojas kaip reikiant nustebino literatūros pasaulį. Įsikūręs Paryžiuje, parašė naują kūrinį prancūzų kalba. Knygoje *Nublokštieji* pasakojama skaudi meilės istorija, taip pat pateikiama nemažai pamąstymų apie sielvartą, vidinius išgyvenimus ir rašymo galią. Prancūzų skaitytojai jį iš tikrųjų atrado kaip tik tada, o ypač jis išgarsėjo, kai buvo pakviestas dalyvauti specialioje TV laidoje „Kultūros sultinys“ kartu su Salmanu Rušdžiu, Umberto Eko ir Marijumi Vargasu Ljosa. Šioje laidoje jis dar kartą pasirodė 1998-ųjų lapkritį – kaip vėliau paaiškės, tai buvo priešpaskutinis jo pokalbis su žiniasklaida. Po septynių mėnesių, sulaukęs vos trisdešimt penkerių, Favlesas, duodamas atvirą interviu naujienų agentūrai AFP, pranešė, kad nusprendė baigti rašytojo karjerą.

Bomono salos atsiskyrelis

Nuo tada rašytojas savo apsisprendimo laikėsi tvirtai. Įsikūrė Bomono saloje ir nebepublikavo tekstų, nedavė

žurnalistams nė vieno interviu. Taip pat atmetė visus pasiūlymus perkelti savo romanus į kino ar televizijos ekranus. („Netflix“ ir „Amazon“ dar visai neseniai atsimušė kaip į sieną, nors sklinda kalbų, kad jų pasiūlymai buvo itin viliojantys finansiškai.)

Du dešimtmečius trukusi kurtinama Bomono atsispyrėlio tylą vis kurstė fantazijas. Kodėl vos trisdešimt penkerių sulaukęs Natanas Favlesas, būdamas pačioje šlovės viršūnėje, savo noru nusprendė užsidaryti nuo likusio pasaulio?

„Nėra jokios Natano Favleso paslapties, – tikina jau seniai jo agentu dirbantis Džasperas van Vikas. – Jis nieko neslepia. Natanas tiesiog pasirinko kitą kelią. Visam laikui užvėrė kūrybos ir leidybos pasaulio duris.“ Paklaustas apie kasdienį rašytojo gyvenimą, Džasperas van Vikas nedaugžodžiavo: „Kiek žinau, Natanas užsiima verslu.“

Kad būtume laimingi, gyvenkime pasislėpę

Agentas, nenorėdamas skaitytojams teikti tuščių vilčių, tvirtina, kad autorius „per dvidešimt metų neparašė nė vienos eilutės“, ir yra kategoriškas: „Nors romanas *Lorelėja Streinž* lyginamas su *Rugiuose prie bedugnės*, Favlesas nėra Selindžeris: jo namuose nerasite rankraščių prikimšto seifo. Niekada nebesulauksime naujo romano, pasirašyto Natano Favleso pavarde. Net po jo mirties. Aišku kaip dieną.“

Šis įspėjimas neatbaidė smalsuolių, pasiryžusių sužinoti daugiau. Bėgant metams, daugybė skaitytojų ir ne vienas žurnalistas vyko į Bomono salą pasižvalgyti aplink Favleso namą. Bet duris visuomet rasdavo uždarytas.

Atrodė, salos gyventojus persmelkęs nepasitikėjimas. Nenuostabu – juk ši vieta dar prieš pasirodant rašytojui buvo tarsi suaugusi su sentencija: „Kad būtume laimingi, gyvenkime slaptai.“

„Savivaldybė neteikia informacijos apie gyventojų, tiek garsių, tiek ne, tapatybę“, – tepasakė mero sekretorius. Retas gyventojas nori kalbėti apie rašytoją. Tie, kurie sutinka atsakyti į mūsų klausimus, visiškai nesureikšmina fakto, kad šalia jų gyvena knygos *Lorelėja Streinž* autorius. „Natanas Favlesas netūno namuose, negyvena užsidaręs, – tvirtina Ivona Sikar, vienintelio salos gydytojo žmona. – Jį dažnai išvysi savo „Mini Moke“ važiuojantį apsipirkti į „Edžio kampą“ – vienintelę miestelio parduotuvę.“

„Jis nevengia užsukti į barą, ypač kai transliuojamos Marselio „Olympique“ rungtynės“, – teigia baro savininkas. Vienas iš nuolatinių baro lankytojų pažymi: „Natanas nėra kažkoks laukinis, kaip jį kartais apibūdina žurnalistai. Iš tikrųjų jis malonus vyrukas, supranta futbolą ir mėgsta japonišką viskį.“ Pasak jo, rašytoją suerzins vienintelė pokalbio tema: „Jei pabandykite pakreipti pokalbį apie jo knygas ar literatūrą, galiausiai jis išeis iš salės.“

Literatūroje atsivėrusi tuštuma

Tarp Favleso gerbėjų – ir daug kolegų rašytojų. Pavyzdžiui, pagyrų jam negaili *Angelių trilogijos* autorius Tomas Boidas: „Esu jam dėkingas už daugybę geriausių skaitymo emocijų, jis neabejotinai yra vienas tų rašytojų, kuriems jaučiuosi skolingas.“ Panašiai kalba ir Tomas Degalė. Jis neabejoja, kad Favlesas trimis labai skirtingomis knygomis

sukūrė originalų kūrinį, įeisiantį į istoriją. „Žinoma, man, kaip ir visiems, labai gaila, kad jis pasitraukė iš literatūros scenos, – apgailėstauja prancūzų romanistas. – Mūsų laikais trūksta jo balso. Norėčiau, kad Natanas grįžtų į areną su nauju romanu, bet nemanau, kad tai kada nors įvyks.“

Greičiausiai jis teisus, bet nepamirškime, kokią *Karraliaus Lyro* citatą Favlesas panaudojo paskutinio romano įžangoje: „Matyti, žvaigždės, – taip, padangių žvaigždės / Ir polinkius, ir būdą mūsų valdo.“

Žanas Mišelis Diubua

Rašytojas, kuris neberašė

Leidykla „Calmann-Lévy“
Monparnaso g. 21
75006 Paryžius

Identifikavimo nr. 379529

Rafaelis Batajis
Aristido Briando aveniu 75
92120 Monružas

2018 m. gegužės 28 d., Paryžius

Pone,
gavome Jūsų rankraštį *Viršūnių drovumas* ir nuoširdžiai dėkojame, kad jį patikėjote mūsų leidyklai.

Kolegos kruopščiai perskaitė Jūsų rankraštį; deja, šiuo metu lauktume kitokio tipo kūrinių.

Tikimės, kad kuo greičiau rasite leidėją.

Su geriausiais linkėjimais –

Literatūros sekretoriatas

P. S. Rankraštį iš mūsų galite pasiimti per mėnesį. Jei norėtumėte, kad jį grąžintume paštu, atsiųskite mums voką su atgaliniu adresu ir pašto ženklą.

I

Pirmoji rašytojo ypatybė

Pirmoji rašytojo ypatybė – geri sėdmenys.

Dany LAFERRIÈRE

2018 metų rugsėjo 11 diena, antradienis

I.

Vėjas plaikstė bures spindinčiame danguje.

Apie pirmą dienos burinis laivas paliko Varo krantus ir dabar penkių mazgų greičiu plaukė Bomono salos link. Įsitaišęs netoli vairo, prie kapitono, svaigau nuo atsivėrusios platybės ir negalėjau atplėšti akių nuo auksinių atspindžių Viduržemio jūroje.

Dar šįryt išvykau iš savo buto Paryžiaus regione, kad spėčiau į šeštos valandos greitąjį traukinį, vežantį į Avinjoną. Iš Popiežių miesto* autobusu nukeliavau iki Hjero, tada sėdęs į taksi nusigavau iki nedidelio Sen Žiuljen le Rozo uosto – vienintelės prieplaukos, iš kurios kursuoja keltai į Bomono salą. Dėl eilinį kartą laiku neatvykusio traukinio penkias

* Avinjonas garsėja XIV amžiaus popiežių rezidencija – Popiežių rūmais (pranc. *Palais des Papes*) (čia ir toliau – vert. past.).

minutes pavėlavau į vienintelį vidudienio reisą. Kol klajojau krantine paskui save vilkdamas lagaminą, vieno olandiško burlaivio kapitonas, susiruošęs į salą parplukdyti klientus, maloniai pasiūlė keliauti drauge. Man ką tik suėjo dvidešimt ketveri, ir šiuo metu mano gyvenimas buvo gana sudėtingas. Prieš dvejus metus įgijau Paryžiaus verslo mokyklos diplomą, bet neieškojau darbo pagal išsilavinimą. Studijavau vien tam, kad nuraminčiau tėvus, ir visai netroškau sieti gyvenimo su vadyba, rinkodara ir finansais. Pastaruosius kelerius metus dirbau tai šen, tai ten, kad sumokėčiau nuomą, bet visą kūrybinę energiją skyriau romanui *Viršūnių drovumas*, nors jį atmetė jau keliolika leidyklų. Visus laiškus su neigiamais atsakymais prismeigiau lentoje virš rašomojo stalo. Kaskart besedamas smeigtuką į kamštinį paviršių jaučiausi, tarsi adatėlė smigtų į širdį, nes kuo aistringiau troškau rašyti, tuo didesnis kartėlis apimdavo.

Laimei, šis sielvartas niekada netrukdamo ilgai. Iki šiol pavykdavo įtikinti save, kad visos nesėkmės – tai įžanga į sėkmę. Stengdamasis tuo patikėti, kabinausi į žymius pavyzdžius. Stivenas Kingas dažnai kartojo, kad jo *Kerės* atsisakė trisdešimt leidyklų. Pusei Londono leidėjų pirmoji *Hario Poterio* dalis pasirodė esanti „gerokai per ilga vaikams“. Prieš tapdamas geriausiai parduodamu mokslinės fantastikos romanu pasaulyje, Franko Herberto romanas *Kopa* dvidešimt kartų sulaukė neigiamo atsakymo. O Fransis Skotas Ficdžeraldas, ko gero, buvo išsiklijavęs kabinetą šimtu dvidešimt dviem atmetimo laiškais, atsiųstais žurnalų, kuriems siūlė savo apsakymus.